

Remissvar
Justitiedepartementet

Dnr
Ju2024/00057

Yttrande över SOU 2024:1, Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier

Sveriges Lärare har valt att inkomma med synpunkter på rubricerad remiss. Förbundet yttrar sig kring de delar som berör förbundets medlemmar.

Övergripande synpunkter på förslaget

Sveriges Lärare instämmer i bedömningen att det finns behov av förstärkt straffrättsligt skydd. Hot, våld och trakasserier är reella problem för ett betydande antal av förbundets medlemmar. Förbundet välkomnar därför genomlysningen och de förslag som utredningen kommer med. Ett utökat straffrättsligt skydd är nödvändigt.

Förbundets undersökningar visar att det finns allvarliga problem med hot och våld inom skolväsendet och inom alla skolformer. Detta bekräftas av offentlig statistik. Ett förstärkt straffrättsligt skydd är dock endast en del av lösningen på problemen. Det är även viktigt att alla skolor har finansiella resurser nog för att arbeta förebyggande med frågorna. Vidare behöver det konstateras att arbetsgivare allt för ofta brister i stödet till lärare och annan utbildningspersonal som utsätts för våld, hot och trakasserier. Det behöver betonas att alla arbetsgivare måste ta sitt arbetsmiljöansvar, det är viktigt att det finns rutiner och ett fungerande systematiskt arbetsmiljöarbete, både på skolnivå men även på huvudmans nivå. Vid signaler om problem behöver det finnas resurser för att arbeta proaktivt för att förebygga hot och våld.

Sveriges Lärares synpunkter och medskick

Angående utredningens analys och förslag gällande det straffrättsliga skyddet för tjänstemän

Utredningen föreslår straffskärpningar i BrB 17 kap 1§ och 2§ och förbundet instämmer i att detta är en nödvändighet. Förbundet ser positivt på den utvidgning som görs i 17 kap 1§ genom att formuleringen ”hot om våld” ersätts med formuleringen ”hot om brottslig gärning”. Det är rimligt att även andra brottsliga gärningar än hot om våld, som exempelvis mer förtäckta och subtila hot, omfattas av paragrafen.

Utredningen föreslår även förtydliganden i 17 kap 2§. Det är bra att det uttryckligen skrivs ut i lagtexten att angrepp på närstående omfattas. Förbundet ser även positivt på det utökade skyddet som ges för tjänstemän som tidigare utövat myndighet. I övrigt har förbundet inget att erinra vad gäller förslaget om förtydliganden i paragrafen.

Vidare föreslår utredningen att det i 17 kap 3§ införs ett nytt brott ”förolämpning mot tjänsteman”. Förbundet ser positivt på att paragrafen införs samtidigt som det behöver konstateras att förbundets medlemmar i många lägen inte kommer omfattas av det nya brottet om förolämpning mot tjänsteman. Utredaren väljer att inte koppla paragrafen på det sätt som

görs i 17 kap 5§ andra stycket med 17 kap 1§ och 2§. Det vill säga till utövare av vissa samhällsnyttiga funktioner. Förbundet ser problem med detta.

För lärare är det främst vid betygssättning, åtgärder för att upprätthålla trygghet och studiero samt exempelvis orosanmälningar till socialtjänsten som kan betecknas som vid myndighetsutövning. Förbundet förutsätter att lärare i sådana situationer omfattas av det nya brottet vad gäller förolämpning mot tjänsteman. Om lagstiftaren utifrån utredningens förslag gör valet att inte låta paragrafen omfatta även utövare av vissa samhällsnyttiga funktioner i 17 kap 5§ andra stycket finns risken att det kommer uppstå osäkerhet kring när lärare omfattas av skyddet. Därutöver för utredningen resonemang kring att utbildningspersonal generellt inte utövar myndighet, vilket skapar otydlighet. Det finns en risk att lärare och annan utbildningspersonal, även i de fall de omfattas av regleringen, kan komma att uppleva att så inte är fallet. Vidare innebär förslaget att andra av förbundets medlemsgrupper såsom exempelvis studie- och yrkesvägledare, vars tjänsteutövande mer sällan är vid myndighetsutövning inte alls omfattas av paragrafen. Detta är olyckligt. Även om förbundet förstår att avgränsningar kan behöva göras hade det varit önskvärt med en fördjupad analys.

Angående utredningens analys och förslag gällande minskad exponering av offentliganställdas namn

Förbundet har inget att erinra mot de resonemang som utredaren för och förslaget som presenteras. För lärares del är det huvudsakligen vid betygssättning som namnet exponeras, varvid eleven och vårdnadshavare redan vet vem det är som satt betyget. Det behöver samtidigt konstateras att det idag är lättare än tidigare att söka personlig information på nätet och att förbundets medlemmar kan hamna i utsatta situationer. En genomlysning av frågorna är därför nödvändig och det är positivt att det görs i utredningen. Ett förstärkt skydd för personuppgifter på tryck- och yttrandefrihetsområdet, Dir. 2023:145.

Angående studerande

Förbundet vill påtala att det finns anledning att se över hur lärarstudenter kan få utökat skydd mot hot, våld och trakasserier. Det nuvarande regelverket omfattar inte skydd för blivande yrkesutövare inom utbildningsväsendet under praktik på skolor, detta är olyckligt. Många av de yrken som omfattas av det utökade skyddet för utövare av viss samhällsnyttig funktion har olika former av praktik under sin utbildning.

Stockholm, 12 april 2024

Sveriges Lärare

Åsa Fahlén
Förbundsordförande

Lena Davidsson
Förbundsjurist

Erik Ekström
Ombudsman